

The Swedish Government
The Swedish Parliament
The European Commission
The European Parliament
2023-01-27

Europaforum Norra Sveriges synpunkter på EU:s avloppsdirektiv

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvarata norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

Europaforum Norra Sverige (EFNS) välkomnar revideringen av direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (avloppsdirektivet). Översynen av det nästan trettio år gamla direktivet är nödvändig för att ta itu med dagens och de kommande årtiondenas samhällsutmaningar.

EFNS vill härmed föra fram sina perspektiv vad gäller avloppsdirektivet.

EFNS ståndpunkter i korthet:

- EFNS vill se teknikneutrala och målbaserade regelsystem
- Lokala anpassningar behövs för kraven på biologisk rening och utsläpp
- Weserdomen skapar tillväxstopp – ett undantag behövs i avloppsdirektivet
- Miljönyttan av kravet på kväverening står inte i proportion till kostnaderna i norra Sverige
- Läkemedelsrening med ”polluter pays principle” är ett bra förslag

EFNS vill se teknikneutrala och målbaserade regelsystem

De naturgivna förutsättningarna i Norra Sverige innebär bland annat många stora vattendrag med hög vattenföring och hög vattenkvalitet. Vattendragen rinner ut i Bottenhavet och Bottenviken som tillskillnad från många havsbassänger inte är kvävekänsligt. Både det kalla klimatet och den glesa befolkningen skapar också specifika förutsättningar. EFNS saknar i förslaget till avloppsdirektiv en hänsyn till den här typen av förutsättningar. Direktiv som föreskriver en viss teknik och som ska gälla i många år framåt riskerar också att hindra framtida innovativa lösningar.

EFNS ser positivt på skarpa ramverk som säkerställer en bättre miljö, men regelverken bör vara målinriktade, riskbaserade, teknikneutrala och tillräckligt flexibla för att kunna

anpassas till de olika förhållanden som råder inom EU vad gäller till exempel klimat, naturgivna förutsättningar och befolkningsstruktur.

EFNS ifrågasätter därför om EU-kommissionens förslag till avloppsdirektiv är förenligt med artikel 191 i EU:s fördrag om unionens funktionssätt där det framgår att unionens miljöpolitik ska syfta till en hög skyddsnivå med beaktande av de olikartade förutsättningar som råder inom unionens olika regioner.

Lokala anpassningar behövs för kraven på biologisk rening och utsläpp

I avloppsdirektivet från 1991 finns undantag från kravet på biologisk rening för områden som befinner sig på hög höjd (över 1500 meter över havet) och därmed kallt klimat. I det nya förslaget saknas detta undantag helt.

Flertalet reningsverk i Sveriges nordliga delar släpper ut avloppsvatten till stora norrlandsälvar som är näringsfattiga med hög vattenföring, låga vattentemperaturer och naturligt högt syrenehåll. Vattenkvaliteten påverkas inte av så små utsläpp av biologiskt nedbrytbar substans och den rening som direktivet kräver medför ingen mätbar förändring i vattenmiljön.

EFNS betonar att det är orimligt att reningsverken i norra Sverige ska omfattas av ett lika strikt regelverk som i delar av Europa där avloppsvattnet får hög miljöpåverkan.

EFNS anser att lokala myndigheter – och utifrån regelverket i ramdirektivet för vatten samt den svenska tillämpningen av detta direktiv i Vattenförvaltningsförordningen - bör ha mandatet att i varje enskilt fall bedöma utsläpssvillkoren för avloppsanläggningarna med hänsyn till bl.a. recipientens känslighet och status. Bedömning bör även göras utifrån ett avrinningsområdesperspektiv för att ytterligare belysa konsekvenserna av utsläppen i sin helhet.

Weserdomen skapar tillväxtstopp – ett undantag behövs i avloppsdirektivet

Enligt EU:s ramdirektiv för vatten är det inte tillåtet med åtgärder som försämrar vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag. Det så kallade Weserfallet i EU-domstolen slår fast den principen. Även om reningsverk använder bästa tillgängliga teknik innebär ett nytt eller utbyggnad av befintligt reningsverk ofta att utsläppen ökar något. Det innebär att svenska kommuner som växer och behöver bygga nya reningsverk eller bygga ut befintliga kan nekas tillstånd. Konsekvensen av nekade tillstånd genererar i praktiken hinder för tillväxt hos svenska kommuner. Med dagens lagstiftning finns heller ingen möjlighet att ta hänsyn till recipientens känslighet eller andra lokala förhållanden.

I norra Sverige pågår nu en enorm omställning av en fossilbaserad industri till en fossilfri. Nu sker företagsetableringar och investeringar för mångmiljardbelopp kronor vilket kräver både en inflyttning av människor och ett kraftigt ökat bostadsbyggande. De två nordligaste länen, Norrbotten och Västerbotten spås få cirka 100 000 fler invånare till 2035. Därmed uppstår också ett behov av att bygga ut kapaciteten i de kommunala reningsverken.

EFNS vill därför se en bättre samstämmighet mellan avloppsdirektivet och EU:s ramdirektiv för vatten som inte omöjliggör befolkningstillväxt i svenska kommuner.

Undantaget saknas trots att EU-parlamentet i sin resolution 9.12.2020 - (2020/2613(RSP) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-9-2020-0401_EN.html punkt 27 om den framtida vattenpolitiken uppmanade EU-kommissionen att utvärdera samspelet mellan avloppsdirektivet och vattendirektivet och föreslå lagändringar om sådana behövs. Vi uppfattar att EU-kommissionen har identifierat och förstår att det finns problem med samspelet eftersom ett läckt utkast till nytt avloppsdirektiv innehöll ett förslag till undantag veckan innan kommissionen presenterade sitt förslag den 26 oktober. Därför är det extra allvarligt att undantaget saknas.

Miljönyttan av kravet på kväverening står inte i proportion till kostnaderna i norra Sverige

Det föreslagna uppdaterade avloppsdirektivet innebär mycket höga krav på kväverening på reningsverk med minst 10 000 PE och som släpper ut det renade vattnet till en känslig recipient. De höga kraven innebär 6 mg totalkväve per liter vatten, vilket är högre än något reningsverk har idag. Som känslig recipient räknas alla bassängerna i Östersjön, även Bottenviken och Bottenhavet. Detta betyder att alla reningsverk med över 10 000 PE i norra Sverige behöver investera i kväverening.

EFNS anser att kravet på kväverening för vatten som når Bottenviken och Bottenhavet saknar vetenskaplig grund. Bottenviken och Bottenhavet bedöms inte som kvävekänsliga havsområden av svenska miljömyndigheter

Kravet på kväverening kommer att leda till mycket höga kostnader och avsevärda fördyringar för medborgarna utan att någon egentlig miljönytta uppnås, samtidigt som det finns mycket stora verkliga investeringsbehov för till exempel förnyelse av ledningsnäten. Det nya förslaget skulle också drabba landsbygdskommuner hårdare ekonomiskt än storstäder.

Att införa kväverening innebär också en ökad energiförbrukning och ökade utsläpp av klimatgaser.

Orimliga krav av det här slaget drabbar inte bara svenska kommuner och medborgare, de riskerar också i längden att undergräva förtroendet för miljöpolitiken, EU-kommissionen och hela EU-samarbetet.

Läkemedelsrening med "polluter pays principle" är ett bra förslag

EU-kommissionen föreslår i det reviderade avloppsdirektivet att reningsverk för fler än 100 000 PE ska ha läkemedelsrening och att det kravet ska gälla även reningsverk med minst 10 000 PE om recipienten är känslig.

EFNS stöder detta förslag. Läkemedel och kemikalier är ett verkligt hot mot vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och hav, även i norra Sverige, och krav på utökad rening är rimligt. Rening från kemikalierester och läkemedel kommer också att innebära kostnader, men dessa kostnader står i rimlig proportion till miljönyttan.

EFNS ställer sig också mycket positiv till förslaget att det är de företag som sätter svårnedbrytbara ämnen i läkemedel och kosmetik på marknaden som ska bekosta reningen. Det är rimligt att det är förorenarna som i första hand ska bekosta reningen av

deras molekyler och den föreslagna finansieringsmodellen kan påskynda utveckling av läkemedel och kosmetik som enklare bryts ned och oskadliggörs.

Antaget vid Europaforum Norra Sverige den 27 januari 2023

Glenn Nordlund (S)
Ordförande EFNS
Region Västernorrland

Jonny Lundin (C)
Region Västernorrland

Erik Lövgren (S)
Kommunförbundet
Västernorrland

Åsa Ågren Wikström (M)
Vice ordförande EFNS
Region Västerbotten

Rickard Carstedt (S)
Region Västerbotten

Ann Åström (S)
Region Västerbotten

Nils-Olof Lindfors (C)
Region Norrbotten

Britta Flinkfeldt (S)
Norrbottens Kommuner

Anders Josefsson (M)
Norrbottens Kommuner

Elise Ryder Wikén (M)
Region Jämtland
Härjedalen

Robert Uitto (S)
Region Jämtland
Härjedalen

Jonas Andersson (S)
Kommunerna i Jämtlands
län

Daniel Danielsson (C)
Kommunerna i Jämtlands
län